

SZÉKELY HIRLAP

POLITIKAI S VEGYESTARTALMU KÖZLÖNY.

KIADÓ-HIVATAL: Az ev. ref. főiskola nyomdájában. SZERKESZTŐI SZÁLLÁS NAGY-KÖZ ELEJE.	Hirdetési ár: Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. és minden beigtatásért külön 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é. Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal. Pesten, Zeisler M. hirdetést közvetítő intézete, Királyutca 60-ik sz., és J. Haasenstein és Vogler Bécsben (Wollzeile 9-dik sz.)	Megjelenik e lap minden szerdan és szombaton, reggel, NAGY FÉLÍVEN. ELŐFIZETÉSI ÁR Negyedévre 1 frt 30 kr. Félévre 2 „ 50 „
--	---	---

Cato levelei a tanúgyról.

I.

A „Magyar Polgár“ fiatal szerkesztőségének tréfája Catoval, melyszerint a tanúgyról irt leveleire czáfoló feleletet készítettett, s arra oly szint kent, mintha az, az én tollamból került volna — e tréfája mondom, ha ápril 1-re esik: igen alkalmas lesz vala arra, hogy az olvasó közönséget jó izüen megnevettesse s még Catonak is — habár keserü — mosolyt csaljon ajkaira. Miután azonban nincs divatban, hogy novemberben áprilist járassunk: ez az egész tréfa, ha nem is valami nagy merénylet, mindenesetre, kivált egy öreg emberrel szembe — milyennek Catot rajzoljuk képzetünkben — egy kis . . . gyöngédtelenség.

Mi célja lehetett e tréfának?

Nem tudunk egyebet gondolni, mint azt, hogy a „M. P.“ szerkesztősége így okoskodott: „az a vásárhelyi professor egyszer is másszor is igen sok borsot tört orrunk alá: megérdemli, hogy helyette paprikával szolgáljunk neki. Ha szöszegők nem akarunk lenni (hiszen kijelentettük volt: hogy azzal a „zuglap“-pal és író-társaival minden összeköttetést megszüntettünk) mi, nem dörzsölhetjük a paprikát orra alá: hecsezjük fel ellene Brassait, — vagy akarjuk mondani Catot — ő igen sok paprikával rendelkezvén, majd oly paprikást fog nyugtalanítónk számára készíteni, hogy tőle szemei is szikrákat hánynak.“

Ha ez volt a gyermek-szerkesztőségnek intentioja — mi mást képzelnem tudunk — be kell vallanunk, hogy az fényesen sikerült.

Cato csakugyan elhitte: hogy memento = Mentovich, a paprikást is láthatja kitálalva. Minden igaz ok nélkül kikaptuk a magunkét. Cato haragos leczkét olvasott fejünkre a grammatica-, theologia- és morálból. Kár, hogy a „Bankismeret“ ki maradt: nagy hasznát vennők jelenleg, midőn minálunk is egy bank van keletkezésben. Megkaptuk czimeinket, mint fejünkben prűcsköt hordozó materialisták, atheisták sat.

A gyermekszerkesztők jót nevezhetek magukban; hanem együgyűségökben nem veszik észre: hogy legérdemesebb munkatársaik egyikét tették nevetségessé, fogatván vele csizmadiát.

Mielőtt az „egy két jegyzés“ ellenünk intézett haragos kifakadásait visszautasítanók: szabadságot veszünk magunknak részünkről is egy két jegyzést tenni a tanúgyról irt levelekre. El akarjuk mondani, minő benyomást tettek azok reánk; hogy

Catonak ama főfő állítását, mely szerint az „a protestans autonómia palladiuma a tan-szabadságnak“ teljességgel nem látjuk bebizonyítva. Arra van kilátásunk: hogy az „egy két jegyzés“ kifakadásait, utólagosan legalább, kiérdeklendjük.

A tanúgyról irt levelek fényes tanúságot képeznek annak bebizonyítására, hogy a ki annyi élcz és ismerettel rendelkezik, mint Cato, az a legigaztalanabb ügy mellett is képes dicséretesen kardoskodni, képes azt — ideig-óráig — legalább az igazság színében tüntetni fel. A tudományok és eszmék történelméből példákat tudnánk idézni arra, hogy sokszor sikerült élezes dialectica pézsmájával az elavult nézetek és tévtanok veszendő életét még huzamos ideig tengetni. Cato ismeri ugy — még tán jobban, mint mi, azt a polemiát, melyet e század elején Volta és Galvani folytattak egymással. Arról volt szó, hogy az a villany, mely az ismeretes Galvaniféle kísérletnél a békacombokat rángatózásba hozza, honnan veszi eredetét. Galvani azt mondotta, hogy az állati izmokban van annak fészke; felállította az állati villanyosság elméletét. Volta az érintkező fémek egymásra hatását ismerte fel a villany kutféjül. Szenvedélyes, tudósok közt még eddig szokatlan, polemia fejlődött ki közöttük. Daczára annak, hogy az igazság Volta részén volt: a szenvedélyesebb s a dialecticában erősebb Galvani már már a maga részére hódította a közvéleményt. Segélyezhette ez eredmény kivívásában az is, hogy elméletében nem kis része volt a misticismusnak. Az emberek nagy előszeretettel viseltetnek a csodás, a titokszerű iránt. Hanem a tények hódító ereje hatalmasabb a titokszerűségénél is. Volta fölfedezte a nevére elnevezett villanyoszlopot s e tény után Galvani letette fegyvereit, a közvélemény Volta állításának adott igazat.

Ha szabad kicsi dolgokat nagyokkal összehasonlítani, érezzük, hogy ellenfelünk legyőzésére és magamegadására a köztünk fennforgó vitában ily tényre volna szükségünk. Ha reámutathatnék oly vidék, vagy községre, melynek tagjai a népnevelési törvény által protegált közös iskolában nyerték kiképeztetésüket, megkérnők Catot, hasonlitsa össze őket azokkal, kik felekezeti iskolákban nőttek fel. Előttünk nem szenved kétséget, hogy a közös iskola növendékei volnának előnyben. Már csak az is nagy nyereségnek volna tekinthető, hogy ezek közt le volnának bontva a felekezeteskedés korlátai; a keresztes templomba járó nem nézne görbe szemmel a gombos templomba járóra, — s megfordítva. Értelem dolgában is részökön volna az előny; hiszen azok, kik értelmi erejüket a számtan,

grammatica, természet tudományok és a történelem tanulságain gyakorolták: bizonyára jobban feltalálják magukat az élet minden körülményei közt, helyesebben tájékozandják magukat honpolgári kötelességeik teljesítésében azoknál, kik életkoruk legfogékonyabb éveit a szent historia és catechismus — mint ez jelenleg felekezeti iskoláinkban divatos — örökös nyaggatásával vesztegetik el. Hanem ily tényeket nem lehet czink és rézből néhány perc alatt összekovácsolni: az idő fogja azokat előállítani. S nekünk nincs más ohajtásunk, mint az, hogy isten sokáig éltesse Catot, hogy ezt az összehasonlítást valóban megtehesse. Bizonyosnak tartjuk, hogy Cato nem örömet fog emlékezni arra: hogy volt idő, a midőn a közös iskoláról majd mitsem tartott s nem örvendett azon, hogy a népnevelés ügyét a felekezetek tehetlen kezéből a hazai parlament vette gondoskodása alá.

Mentovich F.

A székelység fölfegyvereztetése 1764-ben, és a mádéfalvi vész, sannak következései.

(Folyt. és vége.)

A székel katonaság állapotjával, hogy voltaképen meglehessen ismerkedni, elő sorolom: hogy 1846-ban a csiki székel ezeredbeni székelkék minő terhet hordoztak, — ebből a má két ezeredbeni székelkékre is hasonlót lehet következtetni; — mikor a csikiakból egy zászlóaly Lengyelországba kivolt vité a Lengyele klenyügzésére, mikor folyt a lengyel nemesekek parasztjaik általi legyilkoltatása. — Tehát.

Állása, s szolgálat tétele 1846-ban az I-ső székel gyalog ezerednek.

1. Az ezeredbeni gyalog családok száma 4239 (tehát 743 családdal kevesebb, mint volt 1764-ben a fegyver föladáskor) melyben az 1845-beli összeírási igazításnál 48,164 lelkek léteztek.

2. A félinvalidusok száma 2092.

Az effectivusok 2197 az 58 tiszt hivataltbelieken kívül.
 A rezervákkal együtt 6221: 10510. *)
 Az egész Invalidusok 2778
 A nevendékek száma 17-évig 10,601 kik a 2778 egész invalidusokkal együtt szolgálatra alkalmatlanok.

a.) Ezek közül minden szolgáló félinvalidus, effectivus, és számfölötti egyént talál a hátszékeleni szolgálat 8 hónapban egyszer — 18 nap, — és így egy évben 27 nap.

A tiszt, várd, — szolgálat a félinvalidusokat, reserva, — és számfölöttieket találja egy évben egyszer, 11 nap.

Különös kirendeltetése egy effectivusnak évenként 2 nap.

Utesinálások, és egyéb javítások 6 nap.

*) Hogy föl lehetett volna ezen szép erőt a vármegyei magyarokat öldöklő oláhok ellen használni, ha Dorsner zeredesük a háromszékiek ellen nem áll ellenséges állásba.

Aerariális építmények körül gyalog és marhával ingyen teendő 1 nap.

Az effectívusok őszi, és tavaszi fegyvergyakorlása, és a czéllövés évenként 31 nap.

A házi szolgáló emberek fegyvergyakorlása évenként 8 nap.

b.) Székely katona gyermekek vannak a székely nemzeti nevelő intézetben 36-on külső tanodákban pedig 30-an. — Az ezereid körében létező aerariális tanodákban Csik-Szeredában, és Szent-Mártonban vannak 227-en. — Hányan tanulnak pedig a falusi iskolákban nem tudatik, de úgy lehet venni, hogy minden székely gyermek a téli iskolázást szorgalmasan járja.

3. Ezen ezereid határszéli posztokat tart jelenleg u. m.

Nyárban.

A 2-ik székely gyalog ezereid körében 2 } 87.
Maga ezereid körében 85 }

Télben pedig

A 2-ik székely gyalog ezereid körében 2 } 80.
Maga ezereid körében 78 }

Melyekből télbe, és nyárba 14 — 16 posztokat az 1-ső székely gyalog ezereid körében létező lovasság tartja, megjegyezvén, hogy midőn ezen ezereidnek kiment zászlóalja visszatér, a 2-dik székely gyalog ezereidől 5 poszt mind a két időszakra ismét átveendő.

a.) Ezen ezereid határszéli őrzetének kiterjedése:

Nyárba 80 óra — 40 mérföld

Télbe 78 óra — 39 $\frac{1}{2}$ mérföld, holis csakugyan a legkülső határszéli vonal, nem pedig, a hátrább lévő posztoknál járó hely, mint Belső, Borszék sat vétetik.

b.) A határszéli pontokig megteendő menet tart legközelebb 1 nap és legmesszebb 3 napot.

4. Ezen ezereid körében 51 katona faluk vannak:

5. Az ezereid pénztárok 1846 július végével állottak:

A Feldbatalions cassa 72 fr. 53 $\frac{1}{2}$ kr.

A prov. „ 2067 „ 31 $\frac{1}{3}$ „

A revindicált havasok „ 25067 „ 10 $\frac{1}{2}$ „

Az építési 363 „ 11 „

Vagyon még a havasi pénztárnak:

Birodalmi kötelevekben 3000 frt

magánkötelevekben 16,575 „ 29 kr.

Melyhez a kész pénz hozzá adva 25,067 „ 10 $\frac{1}{2}$ „

Tészen az egész összeg 44,642 frt. 39 $\frac{1}{2}$ „

*) Dorsner ezen pénzből őriztette magát a csik-szeredai várban, míg el kellett futni.

TÁRCA.

Uti képek.

(Folytatás)

A nap már ácsorgólag szédelgett a távoli bércek közsirtes ormain, vagy jobban mondva, a föld sok imfamis gőzétől megrészegedve, vérpiros fejkontyával, mint valami készentalált utcaszegletre, belemártódott a tenger duzzadó hajainak fodros párnáira, — aztán elszenderült szép csendesen, nem tekintve arra, hogy egész raja az árvaoknak viraszt az élet és halál harcain közt, azon a megmérhetlen vizirónán, mely inkább a halállal, mint az élettel ölelkezik!!

Mi gondunk nekünk ehez? Ki tengerre megy, szépelegjen a Fortuna istenasszonyának — és süvegellen Neptun ó nagyságának.

Minket Livornó aranyfényes izraelita temploma vonzott tündéresen világított csarnokába. Nem tudom szerencsénk, vagy szerencsétlenségünk volt-e az, hogy éppen, midőn az imoda első márvány lépcsőjére léptünk, velünk szembe özönlött Jeremiás kesergő és az Énekek éneke szentlelkű lantosának keleti szép népe?

Az utas, velemmel együtt kandi természetű. Ez ellen sem Humboldt, sem Vámbéri, sem Xantus kifogást nem tesznek.

Ergo álltunk ott — minket ők s mi őket nézve. Nem tudom, melyik fél nézte meg jobban egymást! Nekik a mi szokatlan magyar öltözetünk, — és nekünk a ragyogó női toilették tünnek, ha történetesen Izrael leányainak túl nem haladták volna azok szépségeit. Ily esetben a Loth sóbálványnyá változtatása semmiesetre nem válandótt volna nekünk büntetésül.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

VIDÉK.

Szász-Régen november 21-kén

A 28-ik honv. zászlóaljának városunkba lett bevonulása a mai nap ünnepélyesen ment végbe. Kora reggel már taraczkok dörgései jelentek, s a megye és valamennyi köz helyiségek épületein különféle nemzeti színben diszesen lobogó zászlók hirdették kedvelt vendégeink érkezését. A legutolsó rokkant agg. ifjú és vén csatlakozva diszszerek s egy pár zászlós banderista kíséretében menetet képezve indult reggel 8 órakor a nép sokaság az érkezők elébe, Petele felé s onnan a turner zene-kar által játszott „Rákoczy“ indulóval érkeztek a városba 11 órakor, hol a vendégszeretet legnagyobb nyilvánulása mellett fogadtattak. Csinos beszédet tartott veterán honvédtiszt, Horváth Mihály, jelenben Tordamegye f. k. alispánja, mire dél következtén barátságos ebédre jöttünk egybe Biánky Tamás vendégfogadjába, hol vigan tölt el az idő késő estig, toasztokkal éltetve s üdvözölve az új tavasszal visszaérkezett rég várt vendégeinket. Öröm volt látni a veterán honvédek arcán ragyogó meglepetést a lelkesedés e pillanatában. Mily fénylyel fogadtattak: oly fényes legyen emlékek!

Tegnap az iskola-tanács is tartott gyűlést, a magyar kaszinó termében, a tan-mód és keblő tárgyak mikénti rendezése iránt, mely alkalommal a tanács tagjai fogadalmat tettek le hivatalukra, elnök Filep Albert ur kezébe. Ezt követte este egy a helybeli nőegylet által rendezett táncszertély, mely részben az itt helyett építendő ev. ref. templom javára és — mint reméljük — jövedelmezőleg folyt le.

Egy szemtanu.

Jelentés.

Nemes Marosszék képviselő bizottmányának ez évben utolsó évnegyedes gyűlése, folyó évi decz. 6-án reggeli 10 órakor tartatik meg.

A bizottmányi gyűlést decz. 5-én délután 3 órakor a szokott előleges értekezlet fogja megelőzni.

Tárgyai lesznek a biz. gyűlésnek:

1. Leiratok s társhatósági átiratok fölőlvásása.

2. Pénztárnok, pénztári ellenőr, 8 dultói segéd és egy törvényszéki jegyzői választás. — s a netán ezen választások által ürességbe jövő állomások választás utján betöltése.

Méltó a mélyebb gondolkozásra, hogy e nép, mely csaknem kétezered év előtt letipott szentélye romjai közé temeté államiságát s vele az Isten kegyeltségének elsőszülöttségi jogát; hontalanul bolyongott azóta s bolyong ma is nagyrészt a nemtelen s előítéletes üldöztetések tövises pusztáin: még is ily sanyaru, megaláztatás és vetetés közepett, csodaszertű szívósság és bámulatos kitartással emelkedik mindenütt az ész és az anyagi jólét piadestáljára? Mi lehet ennek oka? Bárki, bármily kiindulási alapokat vegyen ennek megfajtására; én részemről a legegyszerűbb észlelet mindennapiasságu érvéhez fordulok, és ez: a megvetés és az ebből származó szenvedés. E volt rájuk nézve az a kórház, hol az Isten átka s az emberek sértő előítélete miatt üldözött lelkők vérző sebeiből csaknem teljesen kigyógyult. A szenvedések csapása nekik az egység összetartásának győzelmi útját nyitotta meg azon jól felfogott ezredéves tudatban, hogy a veszteség és megvetetés azon tapasztalati márvány lépcsőfokozat, melyen a bölcsesség és körültekintőbb nézet mindehnel felérő kincstárába juthatni.

Mindenütt, hol csak ember tapossa a földet szorgalom, ipar és behatóbb előrelátás nélkül élni nem lehet; hol e faktorok hiányzanak ott gazdagoknak és versenytárs nélkülieknek látjuk az izraelitákat. S mivel ők ilyenek: tehát haragszunk rájuk! Szörnyű következtetés! Ha ők elfoglalták a nekünk előbb kétkézzel kínáló üres üzleti tért, nem az ők, de a mi üstökünk kell jól megcibálni. — Az ipar e szabadságos korszakában: szemesé a világ; ezt úgy hiszem öntudatosan átlátja mindenki, annál is inkább, mert azok közül akárhányan oly csekélység kezdeményezésével lettek urak, kiket büszkeségünk mérlegébe tett egyetlen egy penészes

3. A mult gyűlésből kiküldött bizottságok jelentései.

4. A bizottmány illetékes ellátása alá tartozó magán kérvények, indítványok.

Szentiványi, s. k.

főjegyző.

Dalmáciai állapotok.

Azon hivatalos tudósítások, melyek a fölkelést illetőleg, előttünk fekszenek, — ámbár burkolni kívánják a Krivoseia eseményeket — igazat adnak kétkedésünknek, melylyel a felkelés pár nap alatti leküzdésének hivatalos reményét fogadtuk. S a mint a dolgok jelenben állnak, aligha komolyabb küzdelmek nem vároznak ott működő hadesapatainkra, mint magunk is egyelőre hittük.

A november 20-iki hivatalos távsürgöny szerint: hogy a fölkelők figyelmét, a Dragali felé vonuló csapatoktól elvonják, színlelt támadást intéztek. A balszárny, erős ellentállásra találván, 6 órai makacs harc után, a békövetkezett segítség miatt felhagyott az előnyomulással magán tudósítások szerint: mert határozottan visszavertett. Az 1 őrnagy, 4 tiszt, s 7 közember halálával összekötött harcznak eredménye, hogy a rendelt hadoszlopok, ellenállás nélkül foglalhaták el a dragali fensikot. Montenegró régóta magatartását kellő világításba helyezi, a bécsi lapok által közzé tett levél — ha ugyan igazak. — Ezeknek egyike, egy proklamáció, melyet Samarzieh Grahovoból intézett az ubliakhoz, s melyben gyalázva a felkelés iránt elárult hűtlenségüket, új csatlakozásra szólítja őket 200 lovat ígérve ajándécul, s azon reményét fejezve ki, hogy egy montenegrói hivatalnok segítségükre fog menni. A másik egy levél, melyet ilics főlöp, a fejedelem titkára, irt Zek Mikloszhoz, Ebben, — állítólag a herezeg tudtával, vagy éppen megbízásból — ki van jelölve, hogy ha a fölkelők fejedelmükkel kibékülni nem tudnak, menjenek a montenegrói határookra, s akkor majd segíteni fogják.

Más tudósítások szerint: a fölkelés főindító, Giukies, Radovanovics sat. montenegrói területén tartozkodnak.

huszasunk az Elba legmagasabb jegenye fájának hegyeig billenthetett volna fel. E pár hézagossorból is átláthatni, hogy a héber atyafi éles átpillantásával foglal köztünk ott, hol üzletüresen maradt a tér, s üresen hagyja azt, mit mi már ma, ferde irányu ősiségünk szellemétől buzdítva, most is rajongólag szeretünk: a keleti indolenciát, a szántóföld barázdáinak patriarkális módoni jámbor egymásra forgatását, a gyalgláron elkelt gabonának koresma-parolák közé temetett árát. Vagy ha jobban tetszik, a nemzet nagy része a légely, cseber, kártya, fazék stb. nagy és roppant jövedelem művészetével foglalkozik; a nagyobb része a kezei közül távolra kiment bőrt, nagy drágán visszavásárolja, s készit belőle éppen a párisi műkiállításra szánt remek lábttyüket és hámokat; a legnagyobb része, mint Nymród hős, unokája, testvériesül a kopók és agarakkal — és veszteget puskaport quantum satis; s a kopók vagy agaraktól elfogott ártatlan nyul torjára többet áldoz, mint 6 vármegye az iskolára; — az ifjuság tömegesen lepi be a jogi tért, melyen hogy megélhessen, saját testvérei szolgáltatják az egy pár forintos perokmányt, míg Jeruzsálem üldözött népe örökösödési vagy birtoktulajdoni jogában háborított sérelmével áll elé azon családok ellenében, melyek egykor a fejedelmi bibor pamlagai közt egy egész országnak parancsoltak. Így párolog el szemünk láttára a dicsőség, melylyel hajdanában oly annyira fennhéjásztunk s annak romjain ma is kérkedünk. Hagyjuk a recriminációt, térjünk a tárgyhoz.

Balás Antal.

(Folytatása köv.)

KÜLFÖLD.

FRANCZIAORSZÁG. A 21-kén megkezdődött választások, Páris 4 kerületében, eddigi tudósítások szerint a legnagyobb nyugodtsággal folynak. Vajon azon urnákból, melyek közül mindenikhez 30—40 ezer választó járul, a szabadság kerül-e ki? vagy az utcai demagogia pándora szelenczéjévé válva, a nyomorok özönével árasztják el Párist? Oly kérdések, melyekre jövő alkalommal határozott feleletet vélünk adhatni.

A miniszterválságot illető hírek, ámbár hivatalosan megczáfoltattak, még mindig tartják magukat.

OROSZORSZÁG. Varsoi hírek szerint: az ottani főiskola eloroszosításával, az egyetemi épület is orosz szint öltött. A főbejárat fölött a nagy orosz as gunnyaszt, melynek kétoldalán ezen felirat áll: „Császári egyetem.“ A lengyel feliratokat, még az egyetem belsejében is, mind befestették. A lengyel nyelv tanszéke megszűnt, s így tovább. Mily sajtáságos ironiája a véletlennek, hogy a fentebbi, minden humanitást durván pofozó intézkedésekkel egyszerre olvassuk: hogy Mihály szerb pátriárcha sz. Pétervárott időzvé, a tisztelő „Szláv segélyző bizottmány“ előtt így nyilatkozott: „a déli szlávok folyvást Oroszországra vetik szemüket, mert ő a mi reményünk, a mi dicsőségünk, a mi erőnk.“ Vajjon, hogy fordítanak le e nagy hangú szavakat a lengyelek?

Szinház.

(—n—) Folyó hó 23-án kedden láttuk Novák társulatától az első operettet. Nem nagy reményeket kötöttünk az előadáshoz s kíváncsiságunk nagy mértékben fel volt csigázva, főleg azért, mert tudtuk, hogy a színházi orchester a helyi czigány zenekar tagjaiból telt ki. A Lénárt termében nagy közönség, és nagy meleg volt s nem egy gunyos megjegyzés hatott füleinkig az improvizált orchesterről; sőt egy pár túlságos czigányzene-kedvelő fiatalember sajnálatát fejezte ki a felett, hogy Náttyit kotta elé ültették s még elfelejti a kotta nélkül való játszást. — A függöny legördülésével aztán meg voltunk elégedve az operette előadásával.

A zene ha reméltünk volna tőle valamit, reményünket felülmulta volna; a szereplők nagyobb része sikerrel működött. Choufleuri ur (Kendy) valóban otthon volt — a szinpadon; Bogárdi hangja nem kellemetlen, csak nem tud elég szabadon, fesz nélkül mozogni. Petermann (Aradi) neveléses alak volt s beszédmódjával nagyon emlékeztetett a „Székely Közlöny“ Mihály gazdájára. Erdei Hermin kielégítőleg játszott. Csak az a cancan ne lett volna annyira izlésrontó: összeállott négy tánczó pár, kik aztán ügyetlen mozdulataikkal valódi gunyos, szánalmat ébresztettek a közönség nagy részében; — nem táncz volt ez, hanem egy halmaz ügyetlenül előadott frivolság.

Az operettet egy kis vigjáték előzte meg: „A sorshúzó vőlegények“ — mulattató kis vigjáték, jól volt előadva s a négy szereplő általában tapsot érdemelt. Az egész előadásban ez uttal a zenekart illeti a babér, melyből az igazgató karmester Novák Sándoré a legnagyobb rész. (A—s. Nov. 25-dikén az „Erdő szépe“, Feuillet 5 tovonásos szinműve. A valóban jeles szinmű egyáltalában nagyobb pártfogást érdemelt volna, mind a néző, mind az előadó közönség részéről!

Nem tudom, hogy az üres padok s még üresebb erkély — látása — lankasztá-e el színészeinket, hogy a kitűnő darabot nem tűntethették fel a maga érdeméhez méltón, vagy tán a szerepkiosztásban volt a bökkenő, hogy a kevés publikum is oly közönyt várt a darab kimenetelét?

Alig vált ki egy pár kiválóbb alak ez egész előadásban. A mennyire szeretjük Dernőt a népies szerepekben, ép annyira visszatetszőnek találjuk a saloniás légkörben; merevsége, s hideg magatartása, némelykor mosolyra indít, s csaknem önkénytelenül kiáltat fel: „maradj jó ember, szerepkörödben“, hol tehetséged méltó elismerést érdemel!

A megtapsolt Márton csikos, Guy Chatel Albin marquist nagyon leszorítá a szinpadról. Gáspárnét is becsljük saját szerepkörében,

de a rohamos, izgatotttlélek-kinzó jeleneteket, neki is szívesen elengednők! Pálma szerepét átérzve, hiven igyekezett visszaadni, különösen begyakorlottsága dicséretet érdemel! Gáspár jól tudta szerepét, s tán épen ezért gyakran túzott mind a hang, mind a tag-lejtésekben; Erdei Hermin is kedvesebb a naiv szerepekben, mert az erőltetett komolyság, s a borongó kedélyállapot, a dramai hangulat, lélektanilag ellenkezik természetével! Aradi sem találja jól magát, aristokratának. S bizony Bogárdiné sem unoka-szerepekre való.

Egyáltalában a darab érdekessége mellett is az est nem nyújtott kellő és várt élvezetet. A zenészek is csak kényszerűségből játszottak, s mintha a lámpák, is csak kényszerűségből égtek volna.

VEGYES.

* **Királyné ő Felsége s a királyi gyermekek** immár odahagyták a gödöllői kastélyt s Budára tették át lakásukat.

* **A képviselőház** nov. 22-ki ülésén a bírói felelősségről szóló törvényjavaslat és a horvát-slavon dalmát ügyéségi költségvetés tárgyalását végzé be melyeket lényegtelen változtatásokkal el is fogadott; ez utóbbról nézve magáévá tévé a közp. bizottság azon óhaját, hogy jövőre ez is a magyar költségvetéssel együtt nyujtassék be. Az ülés elején, a kérvények után, Román Sándor interpellálta az igazság- és belügyért a tófalvi ügyben, — amattól a régebben ellátott urbéri ügyek reassumálását (!), emettől a tófalviak gondozását és segélyezését (!) követelvé. Interpellációjának indoklása közben kétszer is rendutasított az elnök által. — Gajzágó Salamon 26 erdélyrészi képviselő aláírásával, azon indítványt teszi le a ház asztalára, hogy a jövő évi költségvetésbe erdélyi telekkönyvezés czimén 300,000 frt vétessék föl. Ez indítvány kiadott a pénzügyi bizottságnak.

* **A hivatalos lapból** látjuk, hogy a Maros-Vásárhelyt székeli erdélyi kereskedelmi és hitelbank alapszabályai a földmívelés-, ipar s kereskedelem-ügyi m. kir. miniszter előterjesztése folytán, l. f. elhatározással jóváhagyatván, törvényes bemutatási záradékkal elláttattak.

* **A jótékony czélú első magyar kir. államsorsjáték** huzása e hó 30-án nyilvánosan megvége Budán. Ismételve figyelmeztetjük t. olvasóinkat e 100,000 frt főnyereménnyel ellátott sorsjegyekre, melyek 2 frtért minden lotto-, posta és adóhivatalnál kaphatók.

* **A közelebbi napokban** végre megállapodás történt a marosvásárhelyi vasuti indóház helyiségére nézve. Egy vegyes bizottság ugyanis a kolozsvári út szélén fekvő Houchard-kert végén jelölé ki — igen helyesen — az épület helyét. Volt szó arról is, hogy a Maros mellé építtessék az indóház, de ez a városnak magának csak káros lett volna. Örülünk tehát, hogy a bizottság nem ebben, hanem a helyesebben állapodott meg.

* **Ő Felsége legközelebbi** átutazása alkalmával a suez csatorna megnyitására, aligha sejtette, hogy mily veszély fenyegeti; t. i. kis hija volt, hogy a Várna-Rátschuki vonalról le nem maradt. A dolog magyarázata ez: a porta régóta tartozván a Várna-Rátschuki angol vasút-társulatnak az ígért kamat biztosítással, az élelmes társaság a következő fogáshoz nyult, hogy a portát fizetésre kényszerítse. Ő felsége az osztrák magyar monarcha közelségével egy átiratot intézett a portához, melyben azon scandalummal fenyegeti, hogy ha rögtön eleget nem tesz kötelezettségének, megtagadja a magas vendégnek átszállítását. E fenyegetésre aztán csakugyan rögtön el is küldött a szorongatott porta 5000 font sterlinget Várnába a tartozás törlesztésére, de a társaság ezt csak Ő felsége szállítási díjjául fogadta el, s követelését továbbra is fentartotta, — azonban az átszállítást teljesítette.

* **A „Magyar Polgár“** közelebbi száma a törvény nem ösmerésével, vagy épen ignorálásával vádolja a marosszéki alsó-kerületi képviselő választási bizottság elnökét, mivel a múltkor meghiusult választást — a törvény világos szavai daczára — nem folytattatá azonnal. A törvény — igaz — ezt rendeli — de — a lehetlenség senkit sem kötelez. Már pedig egy ekkora kerületben, hol a választás több napig tart, s a rend fentartása megkívánja, hogy a választók falvanként szavazzanak s szavazás után nem sokára hazatérjenek: lehetetlen a bevezetett szavazást tovább folytatni, vagy ismételni, azon egyszerű okból, mert nincs ki, válaszszon; jogsértés lenne az az elnök részéről, ha a néhány ottlevő számára kiírná a választást, mert így a választók 99 századrésze üttetnék el választási jogától. Az elnök tehát akkor járt volna törvénytelenül el, ha szept. 29-én azonnal ismétli vala a választást.

* **„Tolerancia religiosa“** czimű röpiratot adott ki Hazsden a „Trajan“ bukaresti roman lap szerkesztője. Azt bizonyítgatja, hogy Romania minden időben a vallásos türelem kitűnő földje volt. Szépen ki van dolgozva, csak hogy a gyakorlatban egyebet észlelünk. Ép most vesszük a vallásos türelem classikus földjéről a következő tudósítást:

Egy erdélyi magyar ref. ifju, ki 184⁸/₉-ben honvéd főhadnagy volt, a forradalom után mint kereskedőseged Bukarestbe telepedett le és ott egy óhitű hajadont nőül vevén, három fimagzata született, kiket, mint református és magyar apa, a bukaresti ref. lelkesz által kereszteltetett meg. A közelebbi múlt nyáron a három fiu, kik 9, 6, és 3 évesek, édes anyjukkal Ploestről Szlatinára utazván ott a tudós oláh pópák által — azon ürügy alatt, mert a reformátusok nem keresztyének — mind a három fiu oláhosan újból megkereszteltetett, az édes apa tudta és engedelmé nélkül. A nagyobbik fiu csak a napokban panaszkolta el tanítójának, hogy velük mit csináltak Szlatinán a pópák. Az apa megtudván a pópák ezen törvénytelen kereszténykedését, pört indított a pópák ellen; majd meglátjuk az eredményt. Addig ajánljuk a Tráján figyelmébe ezt a roman vallásos türelmet a prot. hit és magyar nemzetiség irányában.

Szerkesztői üzenet.

A „M. P.“ id. szerkesztőjének igazságszerű nyilatkozatát köszönjük. Ez egész ügy egyéni kérdés levén: sajnáljuk tőle lapunk terét s így még hosszas magyarázatra nem terjeszkedünk. Nekünk elég, hogy a szemtanu (ki pedig ellenkezőt állított velünk szemben) sem minket meg nem czáfolt, sem saját állítását be nem bizonyítja. — s mert mi magunk jól tudjuk, hogy állításunk való, s ehhez Ön részeszerinti elismerése is járulván: teljesen igazolva látjuk magunkat. Magány uton nevekkal és bizonyítékokkal is szolgálhatunk.

A m.-vásárhelyi m. kir. ítélő táblán 1869. év novemb. 29-ik és következő napjain tartandó nyilvános ülésekre kitűzött ügyek jegyzéke.

Az I-só polgári oszt. ülésében.

Etőadó k. t. bíró Kabós László álta.

Jékel Gyulának néhai Ugron István hagyatéka e. 100 ft i. Wolf Samuelnek Krisevicz Leon e. 27 ft 35 kr i. Löbel Ábrahámnak Salamon Hersch e. szerződés teljesítése i. Erd. gazd. egyesületnek néh. Vésér Parkas jogutódai e. 100 ft i. Magner Ignác s nejének Nedesan Kondratye e. haszonbér felmondás i.

Előadó k. t. bíró Mőga Demeter által

Tulicea Juon fofeldea Juon Szfán e. birtokh. i. Chichernea Nicolaj Man Bukur urdea hagyatéka és Bukur Nyegrea e. 2 ökor i. p. Migia Dávid Bokrin Jőse Juon e. egy szántó i. p. Lasken György Aldea Nicora e. egy kaszáló f. p. Bukura Zachiu Bokrin hagyatéki ü. Padicza Juon Paticza Todor e. egy kaszáló i.

